

Kompetanse mål - Kulturarv

Mål for opplæringa er at eleven skal kunne

- bruke ferdigheiter, teknikkar, reiskapar og verktøy for å utøve ulike handverk og tradisjonar
- drøfte korleis ein ved å bruke, formidle og vidareutvikle kulturarv på ein berekraftig måte kan ta vare på han for framtida
- utforske og formidle korleis materiell og immateriell kulturarv utviklar seg i samspel med, og er ein del av, eit moderne, mangfaldig samfunn
- beskrive korleis kulturarv kan vere ein identitetsmarkør, og reflektere over korleis dette kan komme til uttrykk i ulike grupper i samfunnet

Gealboulbmilat – Kulturárbi

Mihttu oahpahusain lea ahte oahppi galgá máhttit:

- geavahit gálggaid, teknikhaid, reaidduid ja ávdnasiid iešguđet dujiid ja árbevieruid oktavuodas.
- digaštallat mo geavaheami, gaskkusteamii ja ovddideami kulturárbbi ceavzilis vugiin seailuha dan boahpteáigái.
- Didoštít ja ovddidit mo kulturárbi ovdána ovtta ja oassin ođđaáigásaš ja mánggabealat servodagas.
- čilget mo kulturárbi sáhtta leat oassin identitehtas, ja reflekteret mo dát boahpteáigái iešguđetge joavkkuin servodagas.

Dadistaga árvvoštallan

Dadistaga árvvoštallan galgá leat mielde ovddideamen oahppama ja gelbbolašvuoda fágas. Oahppit čájehit ja ovddidit gelbbolašvuoda kulturárbbi válljenfágas go geavahit iešguđetge teknikhaid, reaidduid, ávdnasiid ja dáidduid duoji ja árbevieru oktavuodas. Oahppit čájehit ja ovddidit maid gealbbu go ovdanbuktet iežaset máhttu kulturárbbi birra, go reflekterejit ja guorahallet iešguđet beliid ja osiid kulturárbbis, ja go oidnet kultuvra gáhttema bistevaš perspektiivvas.

Oahpaheaddji galgá diktit ohppiid váikkuhit oahpahussii ja oahppanhálu arvosmahttit iešguđetge aktivitehtaid bokte maid gos oahppit barget sihke okto ja earáiguin. Oahppit galget maid ieža beassat árvvoštallat iežaset barggaid. Oahpaheaddji ja oahppit galget gulahallat ovdáneami birra. Gelbbolašvuoda vuodul maid oahppit čájehit, sii galget beassat mitalit maid orrot máhttimin, ja reflekteret iežaset fágalaš ovdáneami birra fágas.

Oahpaheaddji galgá oaivadit viidásit oahppama birra ja heivehit oahpahusa nu ahte oahppit besset rávvagiid geavahit iežaset gealbbu ovdánahttit das mo gaskkustit mo suddjet ja ovdánahttit mánggabealat kulturárbbi ja praktihkalaš árbevieru ja duoji.

Undervegsvurdering

Undervegsvurderinga skal bidra til å fremje læring og til å utvikle kompetanse i faget. Elevane viser og utviklar kompetanse i valfaget kulturarv ved å bruke ulike teknikkar, reiskapar, verktøy og ferdigheiter for å utøve ulike handverk og tradisjonar. Elevane viser og utviklar òg kompetanse når dei formidlar vidare eigen kunnskap om kulturarv, når dei reflekterer rundt og utforskar ulike sider ved og delar av kulturarv, og når dei ser kulturvern i eit berekraftperspektiv.

Læraren skal leggje til rette for elevmedverknad og stimulere til lærelyst gjennom varierte aktivitetar som elevane gjer åleine og saman med andre, og gjennom at dei får vurdere eige arbeid. Læraren skal vere i dialog med elevane om utviklinga deira i faget. Elevane skal få høve til å prøve seg fram. Med utgangspunkt i kompetansen elevane viser, skal dei få høve til å setje ord på kva dei opplever at dei får til, og reflektere over si eiga faglege utvikling. Læraren skal gi rettleiing og tilpasse opplæringa slik at elevane kan bruke rettleiinga for å utvikle kompetansen sin i å formidle korleis ein kan ta vare på og vidareutvikle ein mangfaldig kulturarv og arbeide praktisk med ulike tradisjonar og handverk.

Loahpalaš árvosátni

Árvosátni galgá čilget ollislaš gealbbu mii oahppis lea kulturárbbi válljenfágas go oahpahus loahpahuvo. Oahpaheaddji galgá plánet ja láhččit dili vai oahppi sáhtta čájehit gealbbu iešguđetge láhkai, earret eará áddejumi, reflekšuvnna ja kritihkalaš jurddašeami bokte iešguđet oktavuodain. Oahpaheaddji galgá bidjat kulturárbbi válljenfágas árvosáni dan vuodul makkár gealbbu oahppi lea čájehan barggadettiin praktihkalaččat árbevieruin ja dujiin, ja go ovdanbuktá mo sáhtta suodjalit ja ovdánahttit mánggabealat kulturárbbi.

Standpunktvurdering

Standpunktkarakteren skal vere uttrykk for den samla kompetansen eleven har i valfaget kulturarv ved avslutninga av opplæringa. Læraren skal planleggje og leggje til rette for at eleven får vist kompetansen sin på varierte måtar som inkluderer forståing, refleksjon og kritisk tenking, i ulike samanhengar. Læraren skal setje karakter i valfaget kulturarv basert på kompetansen eleven har vist gjennom å arbeide praktisk med tradisjonar og handverk og gjennom å formidle korleis ein kan verne om og vidareutvikle ei mangfaldig kulturarv.

Kjennetegn på måloppnåelse:

Lav kompetanse i faget, karakteren 2	God kompetanse i faget, karakter 4	Framifrå kompetanse i faget, karakter 6
Eleven begrunner til en viss grad sin argumentasjon	Eleven begrunner egne meninger under argumentasjon og reflekterer, fremfører og tilpasser struktur til innhold.	Eleven begrunner meninger under argumentasjon og reflekterer, og fremfører selvstendig og tilpasser struktur til innhold.
Eleven bruker enkelte fagbegrep.	Eleven bruker ulike fagbegrep under fremføring / samtale.	Eleven bruker naturlig forskjellige fagbegrep under fremføring / samtale og kan forklare begrepene.
Eleven forklarer hvordan kulturarv kan bevares for fremtiden.	Eleven reflekterer over og forklarer hvordan kulturarv kan bevares for fremtiden.	Eleven reflekterer, sammenlikner og forklarer hvordan kulturarv kan bevares for fremtiden.
Eleven gir eksempler på hvordan kulturarv er synlig i samfunnet.	Eleven bruker eksempler for å forklare hvordan kulturarv er synlig i samfunnet.	Eleven reflekterer over kultuarvs stilling i samfunnet, hvordan det er synlig, og hvordan samfunnet og kulturarven påvirker hverandre.
Eleven forklarer hvordan kultuarv utvikles sammen med samfunnet.	Eleven bruker eksempler for å forklare hvordan kulturarv utvikles med samfunnet.	Eleven argumenterer, begrunner og forklarer med eksempler hvordan kulturarv utvikles med samfunnet, og går inn på den etiske delen.

Gelbbolašvuoda olahusa dovdomearkkat:

Árvosátni 2	Árvosátni 3 - 4	Árvosátni 5 - 6
Oahppi vuodušta muhtin muddui iežas ákkastallamiid.	Oahppi vuodušta oaiviliiddis go ákkastallá ja reflektere, ja ovdanbuktá áššiid ja heiveha struktuvrra sisdollui.	Oahppi vuodušta oaiviliiddis go ákkastallá ja reflektere, ja ovdanbuktá áššiid iešheanalaččat ja heiveha struktuvrra sisdollui
Oahppi geavaha moadde fágadoahpaga.	Oahppi geavaha iešgudetge fágadoahpagiid ovdanbuktimis/ ságastallamis	Oahppi geavaha lunddolaččat iešgudetge fágadoahpagiid ovdanbuktimis/ ságastallamis ja máhtta čilget daid mearkkašumi.
Oahppi čilge mo kulturárbi sáhtta seailut boahtteáigái	Oahppi reflektere ja čilge mo kulturárbi sáhtta seailut boahtteáigái.	Oahppi reflektere, buohtastahtta ja čilge mo kulturárbi sáhtta seailut boahtteáigái.
Oahppi addá ovdamearkkaid mo kulturárbi lea oidnosis servodagas	Oahppi geavaha ovdamearkkaid čilgedettiin mo kulturárbi lea oidnosis servodagas	Oahppi reflektere kulturárbbi sajádaga servodagas, mo lea oidnosis ja mo servodat ja kulturárbi váikkuheaba goappáge.
Oahppi čilge mo kulturárbi ovdána ovtas servodagain	Oahppi geavaha ovdamearkkaid čilgedettiin mo kulturárbi ovdána ovtas servodagain.	Oahppi ákkastallá ja čilge ovdamearkkaid ja etihka bokte mo kulturárbi ovdána ovtas servodagain.